



SVENSKT NÄRINGSLIV

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
Magnus Rentzhog

n.remissvar@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
2022-49

Er referens/dnr:
N2022/00693

Stockholm 2022-04-07

Utkast till förordning om halvledarakten

Sammanfattning

- Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget om att ta fram en ny EU-förordning om halvledare såsom den är formulerad.
- Förslaget har inte föregåtts av någon konsekvensanalys. Regeringen bör arbeta för att behovet av ny EU-lagstiftning på området först bör utredas djupare.
- Halvledare utgör en viktig insatsvara för många företag inom näringslivet. Nya investeringar i forskning och utveckling inom området för halvledare är välkommet. Kommissionens förslag leder dock i många delar till sådana negativa effekter att det inte är motiverat att förslaget realiserar.

Förslaget

Förordningen utgör central del i kommissionens initiativ EU Chips Act (EU:s halvledarakte). Där ingår även ett meddelande från kommissionen som beskriver initiativet i sin helhet, ett förslag till ny förordning som ändrar förordning (EU) 2021/2085 om bildande av gemensamma företag inom ramen för Horisont Europa, med avseende på ett gemensamt företag för halvledare, samt en rekommendation om en gemensam unionsverktygslåda för att åtgärda bristen på halvledare och en EU mekanism för att övervaka ekosystemet för halvledare.

Förordningen innehåller framför allt

- Förslag på omfördelning av befintlig EU-finansiering för forskning och utveckling. Avsatta medel inom viktiga programmen Horizon Europe och Digital Europe ska omfördelas, motsvarande 1,65 miljarder Euro från respektive program. Pengarna ska gå till både till FoUI, pilotanläggningar, tillskapande av kompetenscenter, samt en ny "Chips fund" som ska underlätta för mindre företag att få tillgång till finansiering.
- En ny process för att klassificera produktionsanläggningar för halvledare inom EU som antingen en *Integrated Production Facility* eller en *Open EU Foundry*. Klassificeringen ska göras av kommissionen och medför begränsningar i företagens

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
svensknaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

frihet. Klassificeringen möjliggör sedan att omfattande statligt stöd från medlemsstaterna kan beviljas, upp till 100 procent av finansieringsunderskottet, med direkt hänvisning till funktionsfördraget. Medlemsstaterna ska åta sig att ge etableringen företräde/snabbast möjliga handläggning av tillståndprocesser och dylikt, samt utse en ansvarig myndighet som ska ha huvudansvar för hantering och samordning av tillståndsansökningar relaterat till planering, konstruktion och drift.

- Medlemsstaterna ska övervaka värdekedjan för halvledare regelbundet. I det ingår bl.a. att samla in information från marknadens aktörer och kommunicera med kommissionen och en ny institution vid namn European Semiconductor Board. Vid en kris (allvarlig brist i tillgången på halvledare) ska kommissionen kunna tvinga sådan klassificerade anläggningar som nämns under punkt 2 ovan att prioritera vissa beställningar, även om det strider mot nationell rätt eller ingångna avtal. Kommissionen ska också på medlemsstaters begäran kunna agera som gemensam inköpscentral och genomföra upphandlingar av krisrelaterade produkter.

Förslaget saknar betydelse för den aktuella bristsituationen

Förslaget har inte föregåtts av en konsekvensanalys som tydligt beskriver nuläget och som tillhandahåller realistiska prognoser över hur värdekedjan bedöms utvecklas under kommande år i termer av utbud och efterfrågan globalt och där globala investeringar beaktas. Av allt att döma har den akuta brist som förevarit under en tid och som drabbat stora delar av industrin i Europa påtagligt, och det politiska tryck som följt, gjort att förslaget har hastats fram utan de sedvanliga processer som ska föregå den här typen av genomgripande förslag. Detta till trots att förslaget i sig inte på något adekvat sätt kommer att påverka den nuvarande bristsituationen till det bättre. Eventuella nya anläggningar för produktion av halvledare i Europa, i de mån sådana alls påverkar tillgången på halvledare av relevant typ för företag i Europa, ligger många år fram i tiden. Övriga åtgärder som föreskrivs i initiativet är inte av sådan art att de på ett påtagligt sätt lär påverka utbud av och tillgång till halvledare. Det finns alltså inte några starka skäl till att förslaget nödvändigtvis måste tas fram och beslutas om så snabbt.

Mer om avsaknaden av en grundlig utredning och konsekvensanalys

Vidare saknas en grundlig genomgång av de pågående initiativ som finns på området, t ex pågående IPCEI-projekt samt arbetet inom industrialliansen för halvledare, och vilken roll dessa kan spela. Det saknas en motsvarande genomgång på forskningsområdet om hur finansiering av forskning inom området för halvledare från EU och medlemsstaterna i dagsläget är utformad och hur omfattande den är, samt huruvida ökade ambitioner kan hanteras inom ramen för befintliga forskningsprogram. Det saknas också en konsekvensanalys av de negativa effekter på annan forskningsfinansiering som omdisponeringen av medel från Horizon Europe och Digital Europe leder till. Det saknas en belysning av de stora investeringar som aviserats globalt, både av privata och offentliga aktörer. I det sammanhanget kan exempelvis nämnas att

- Amerikanska senaten har röstat igenom ett nytt lagförslag som innehåller investeringar på 52 miljarder USD i stöd till ny halvledartillverkning.
- Sydkoreanska staten har aviserat stöd och skatteincitament till halvledartillverkning för motsvarande 450 miljarder USD under de kommande tio åren.
- Bolaget TSMC har aviserat investeringar på 100 miljarder USD över de kommande tre åren.
- Bolaget Samsung har aviserat investeringar på 151 miljarder USD fram till 2030.

- Bolaget Hynix har aviserat investeringar på 97 miljarder USD i befintliga anläggningar utöver investeringar i fyra nya fabriker för totalt 106 miljarder USD.
- Bolaget Intel har aviserat investeringar i en ny fabrik i USA för 20 miljarder USD, och har nu också aviserat investeringar i Europa motsvarande ca 30 miljarder USD, varav 17 miljarder avser en ny fabrik i tyska Magdeburg.

Källor: Financial Times, Bloomberg, Fortune.

Det saknas också en konsekvensanalys som beskriver alternativa sätt att främja en ökad tillgång på halvledare i framtiden, genom exempelvis ökad handel och beaktat de omfattande investeringar som görs globalt.

Det behöver också analyseras de delar som rör bevakning av värdekedjan via den s.k. European Semiconductor Board, bl.a. vilka administrativa kostnader som detta förslag medför både för de företag som omfattas men också själva administrationen på EU- och medlemsstatsnivå.

Styrd produktion

För att klassificeras som en av två olika stödberättigade fabrikstyper, Integrated Production Facility eller Open EU Foundry, införs en prövning av kommissionen, dvs ytterligare en administrativ process som ska pågå sida vid sida med kommissionens prövning av en statsstödsanmälan. Endast om anläggningen uppfyller uppsatta krav kan den bli stödberättigad. Kommissionen ska sedan löpande övervaka att villkoren uppfylls. Om villkoren vid ett senare tillfälle bedöms inte vara uppfyllda så kan en fabrik tappa sin status som stödberättigad fabrik. Vad som händer då med det stöd som beviljats framgår inte, men den logiska och problematiska konsekvensen måste bli att stödet ska återkrävas från stödmottagaren, vilket kan äventyra hela projektet.

Till status som stödberättigad fabrik knyts också särskilda villkor som gör att produktionen i en situation av knapphet/kris kan komma att styras av kommissionen. Hur kommissionen ska hantera den rollen är inte i detalj angivet, vilken typ av produktion och vilka kunder som ska prioriteras och hur prioriteringen ska gå till. Detta förefaller mycket rättsosäkert. Det kan inte med tydlighet förutsägas vad som kan komma att betecknas som en kris som aktiverar denna funktion, och inte heller hur styrningen av produktionen ska gå till. Man kan ifrågasätta om kommissionen verkligen har de nödvändiga resurser och den kunskap och förmåga som krävs för att kunna sätta sig in i och bedöma och väga olika behov mot varandra och fatta beslut som är operativt relevanta för produktionen. Risker finns därutöver för politiserande och att olika medlemsstater och sektors behov ställs mot varandra i ett sådant läge. Det kan föra med sig mycket negativa incitament och ytterst risk för korruption. Det kan vidare konstateras att bestämmandet över produktionen flyttas från bolag och ägare till politiker och administratörer i ett sådant scenario. Allt detta gör att Svenskt Näringsliv kraftfullt motsätter sig en sådan utveckling.

Det är därutöver inte klarlagt om en sådan styrd anläggning inom EU kommer vara relevant för de behov som är främst förekommande i ett krisläge. För att vara relevant behöver produktionen vara av sådana produkter som främst efterfrågas av företag på den inre marknaden. Såvitt Svenskt Näringsliv förstår är det inte de allra mest avancerade halvledarna som bl.a. svensk bilindustri och andra stora konsumenter av halvledare använder sig av. Ändå är det främst stöd till tillverkning av sådana avancerade halvledare som halvledarakten beskriver som ändamålsenligt. Det finns ingen tillräcklig beskrivning och

analys av olika typer av produktion och hur behovet ser ut av olika typer av halvlederprodukter. Vidare är värdekedjan ytterst komplex och beroende av olika typer av råvaror och komponenter. En viss produktionsanläggning inom EU är i sin tur beroende av råvaror och insatsvaror, och den produkt som anläggningen producerar kan behöva vidareutvecklas eller kombineras med andra insatsvaror innan den säljs vidare till exempel för montering in i ett fordon eller vitvara. Om andra sådana delar av värdekedjan inte finns att tillgå så fyller en produktionsanläggning inom EU likväl ingen roll i en kris.

Konkurrenskraft

En anläggning som etableras inom EU måste, även om det mottar stora mängder stöd för investeringen, likväl bedriva en verksamhet som är konkurrenskraftig. Eftersom marknaden är global behöver produktionen bli lika konkurrenskraftig som motsvarande produktion i Asien och USA. Det är inte givet att det kan åstadkommas, även om det är något av de befintliga bolagen som etablerar verksamhet och tar med sig sin affärsmodell och know-how. Även europeiska bolag kommer fortsatt att värdera pris/kvalitet högt, och det är heller inte givet att en fabrik i södra Europa har en större leveranssäkerhet än en fabrik i Texas eller Taiwan. Värdekedjorna är globala och komplexa, och generellt vet inte ens företagen exakt vart alla komponenter i alla deras insatsvaror ytterst kommer ifrån. Företagen strävar efter säkra, effektiva och diversifierade värdekedjor och geografiska avstånd är bara en faktor i bedömningen av vilka leverantörer man vill arbeta tillsammans med.

Vid en definierad kris, där kommissionen träder in och styr produktionen från en EU-baserad anläggning, kan en aktör som har befintliga beställningar från en EU-förlagd anläggning se sina beställningar annullerade till förmån för andra beställningar eller behov som kommissionen bedömer som viktigare. Det gör att det vid en kris kan vara mer osäkert att ha beställningar hos en EU-anläggning än en motsvarande i tredje land. Det i sig kan vara en konkurrensnackdel för nya, EU-baserade anläggningar, eftersom kunder när som helst kan riskera att tappa sina lagda beställningar utan rätt till skadeersättning (som föreslås i Artikel 21.6). Detta kan utgöra en konkurrensnackdel för sådana anläggningar.

Risken finns att anläggningar inte blir konkurrenskraftiga, och att det därtill uppstår ett överskott pga. de omfattande investeringar som nu genomförs globalt. Risken finns därför att det kommer vara nödvändigt med driftstöd för att inte produktionen ska försvinna, fortsatt med argumentet att det är nödvändigt för att säkra tillgången på halvledare vid en ny kris. Redan mycket kostsamma stöd kan därför behöva följas av ytterligare kostsamma driftstöd som både tränger undan andra för näringslivet viktiga investeringar och kostnadsminskningar, samt luckrar upp det viktiga motståndet mot att med offentliga driftstöd snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. Frågan är dessutom om ett sådant driftstöd skulle kunna göras WTO-kompatibelt.

Om finansiering från EU:s budget

En ökad prioritering i EU:s budget för finansiering av forskning och utveckling är efterfrågat. Forskning inom området för halvledare är högst relevant, och i Sverige bedrivs viss forskning på området som har mycket hög internationell kvalitet. Att mer pengar till forskning inom området för halvledare aviseras är därför positivt. Övriga syften med finansieringen, som att främja tillkomst av pilotanläggningar, tillskapande av kompetenscenter, samt en ny "Chips fund" som ska underlätta för mindre företag att få tillgång till finansiering, kan också välkomnas. Det är dock inte välkommet att pengarna enligt förslaget tas från annan forskningsfinansiering och riskerar därmed att tränga ut annan för näringslivet viktig forskning och innovation. Mer av forskningsfinansieringen flyttas därmed från öppna

utlysningar i konkurrens till politiskt definierade projekt. Det hade varit bättre om finansiering kunnat tas från andra delar av budgeten som inte påverkar näringslivet negativt, så att mindre produktiva utgifter hade kunnat omvandlas till mer produktiva och framtidsinriktade sådana.

Rekommendation till medlemsstaterna: en samordningsmekanism

Kommissionen har tagit fram en rekommendation till medlemsstaterna att omedelbart inrätta en samordningsmekanism för att tillsammans med kommissionen hantera den aktuella bristen på halvledare. Detta är inte en del av det remitterade underlaget, men en del av kommissionens initiativ och är ett slags försteg till det som föreslås i förordningen.

Rekommendationen, som antagits med stöd av art. 292, gäller från 8 februari 2022 och är alltså inte något som medlemsstaterna eller parlamentet har möjlighet att påverka i sig. Inom ramen för rekommendationen uppmanas medlemsstaterna bl.a. att samla in information från företag och företagssammanslutningar kopplat till värdekedjan för halvledare. Det kan avse produktionsmöjligheter, produktionskapacitet och nuvarande primära störningar och flaskhalsar. Information ska delas bl.a. med en ny expertgrupp som kommissionen ska sätta ihop. En av åtgärderna som expertgruppen kan rekommendera är att införa skyddsåtgärder mot export, dvs. handelshinder. Rekommendationen gäller fram till att ett permanent system kan antas såsom föreslaget i förordningen.

Det finns uppenbara invändningar och farhågor att lyfta i anslutning med detta. Inte minst den administrativa börda som följer av en omfattande och återkommande informationsinhämtning som ska ske från företag som redan arbetar hårt med att hantera bristen på halvledare. Vidare finns risken för läckage av företagshemligheter när information som kan vara affärs- och teknikkritisk ska överlämnas.

Svenskt Näringsliv är i grunden skeptisk till möjligheten att på ett relevant sätt kartlägga marknaden med så höga ambitioner som uttrycks i förordningen. Värdekedjorna är ytterst komplexa och dynamiska. Inte ens företagen själva kan i alla delar beskriva hur de olika värdekedjorna hänger ihop i alla dess delar. Dessutom är dessa i ständig förändring utifrån förändringar i affärsmodeller, priser och teknologi. En sådan här informationsinhämtning kan av naturliga skäl dessutom bara spegla vad som händer på EU:s inre marknad, eftersom man inte har några möjligheter att inhämta information från alla aktörer i tredje land, där dessutom majoriteten av produktionen finns. Risken är överhängande att denna åtgärd endast leder till ökade administrativa kostnader för företagen och en administrativ överbyggnad som i sig driver kostnader. Det är kan också ifrågasättas vilken standard det sätter för andra branscher och värdekedjor, om det börjar uppfattas som lämpligt och legitimt att även andra branscher och värdekedjor behöver övervakas och därmed verka under en administrativ överbyggnad som både tar resurser och som inte nödvändigtvis bidrar till konkurrens- och motståndskraft.

Statsstödsregelverket

En central del av förslaget handlar om att kvalificera vissa produktionsanläggningar för att med det som motiv ge dessa anläggningar särskilt fördelaktig behandling vid en prövning av statligt stöd till anläggningen. Investeringsstöd är i sig inte en ny företeelse - det är en framträdande del av statsstödsregelverket, som möjliggör att offentligt stöd kan ges vid marknadsmisslyckanden för att se till att samhällliga vinster kan beaktas vid vissa investeringar som inte kan genomföras på rent marknadsmässig grund. Regelverket vilar på bestämmelserna i funktionsfördraget som utgår ifrån ett generellt förbud mot statsstöd, men som också öppnar för stöd till vissa specificerade ändamål. Utifrån detta har kommissionen,

på rådets mandat, tagit fram rättskällor som närmare beskriver under vilka villkor och för vilka syften som stöd kan beviljas, t ex miljöförbättring, energieffektivisering, utbildning, regional utveckling m.m.

I statsstödshänseende finns ett antal faktorer som är problematiska med kommissionens förslag:

- **Rättsliga grunden.** Halvledarakten presenterar ingen ny rättslig grund för att betrakta investeringsstöd till sådana här investeringar som förenliga med den inre marknaden. Det finns heller ingen sådan rättslig grund på plats sedan tidigare, som beskriver varför det skulle vara förenligt. I själva förordningen anges bara att medlemsstaterna får bevilja stöd och tillhandahålla administrativt stöd i nationella tillståndsförfaranden, men att detta inte påverkar kommissionens behörighet på området för statligt stöd enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, där så är relevant. Mer klarhet ger kommissionen i stället i sitt närlutna meddelande där man beskriver statsstödsfrågan ingående. Där anges att stöd kommer bedömas direkt mot fördragets artikel 107.3 c), som lyder

”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”

Att direkt åberopa fördrages bestämmelser är inte unikt. Det förekommer, men då oftast i exceptionella och enstaka fall där stödet kan motiveras utifrån fördragets bestämmelser och omständigheterna i ärendet, men där det inte faller inom ramen för någon befintlig rättsakt.

I det här fallet handlar det dock inte om en enstaka situation utan om en helt ny typ av verksamhet som systematiskt ska ges en särskild behandling och prövning. Det beskrivs bl.a. i meddelandet vilka omständigheter som kommissionen ska beakta, t ex. att anläggningen ska vara den första i sitt slag i EU, samt ska tillämpa sådan teknologisk nivå som går bortom den som idag används inom EU (*beyond state-of-the-art*). Den här typen av hantering skulle kunna öppna upp för att fler nya typer av stöd kan godkännas av kommissionen, det kan leda till större mängd stöd och mindre rättssäkerhet och förutsägbarhet kring stödgivningen över lag.

- **Stödmängden.** Stöd kan ges till 100 procent av finansieringsgapet, alltså det gap mellan kostnader och intäkter under investeringens livslängd som trovärdiga beräkningar visar. Det är ovanligt att så mycket stöd kan ges. Jämför man med rambestämmelserna för stöd till forskning och utveckling så kan så mycket stöd ges till grundforskning, medan stöd till industriell forskning ges till motsvarande 50 procent, och experimentell utveckling ännu lägre. Den motsvarighet som finns är stöd enligt IPCEI-regelverket. Det regelverket har Svenskt Näringsliv kritiserat för att användas för extensivt, och där finns ändå krav för att minska konkurrensnedvridningen, t ex. att flera medlemsstater ska ingå, att det ska handla om forskning och utveckling och inte massproduktion, och att resultaten ska spridas brett till många nytta.
- En bärande princip och ekonomisk rationalitet för användande av statsstöd är att det ska föreligga någon form av **marknadsmislyckande**. Det kan t ex röra sig om att

marknaden inte prioriterar gröna investeringar tillräckligt, eller investeringar i grundläggande forskning och utveckling som inte kan omsättas i lönsamma produkter men som för med sig stor samhällelig nytta. I det här fallet kan man ifrågasätta om det råder ett marknadsmisslyckande, särskilt om man ser på lång sikt. Marknaden för halvledare är i högsta grad global till sin natur. För närvarande råder obalans i tillgång och efterfrågan, men allt tyder på att marknaden kommer anpassa sig och jämna ut obalansen, precis som marknaden typiskt sett gör när den inte störs av hinder och regleringar. Det är heller inte i sig något marknadsmisslyckande att en viss typ av produktion inte finns inom EU. Om ett sådant faktum från och med nu ska betraktas som en legitim grund för att statligt stöd ska kunna beviljas så öppnar det upp för att långt mycket mer produktion skulle kunna ges statligt stöd, vilket vore synnerligen skadligt för den inre marknaden, för våra handelsrelationer och EU:s konkurrenskraft.

- Stöd ska **endast beviljas för första anläggningen i sitt slag**. Inom övriga statsstödsregler finns inga regler som utesluter att stöd kan ges till flera aktörer. I det här fallet kommer stöd bara ges till första anläggningen i sitt slag, utifrån logiken att en anläggning ska vara tillräcklig för att säkra tillgången på halvledare i Europa.

Det leder till både en problematisk konkurrenssituation, där den medlemsstat som först lockar till sig en aktör och genom löften om stora mängder stöd kan anmäla och få godkännande för ett projekt hos kommissionen stänger ute alla andra medlemsstater. Det kommer göra att det blir en tävlan om att så snabbt som möjligt få sitt projekt klart, vilket kan göra att stödmängden ökar för att locka befintliga aktörer på marknaden, och vara negativt för kvaliteten på projektet.

Snedvridning av konkurrensen

Som alltid när statsstödsregelverket öppnas upp så leder det till ökad mängd stöd och snedvridningar av konkurrensen mellan företag från olika medlemsstater som har olika resurser och vilja att utnyttja regelverket. Utifrån de stöd som hittills har beviljats inom ramen för de IPCEI inom halvledare som påbörjats, samt uttalanden i media, så är det särskilt Tyskland och Frankrike som uppvisar störst vilja och kapacitet att använda sig av statligt stöd på området. Även Nederländerna kan ha särskilda intressen, eftersom man har ett signifikant kluster inom halvledarverksamhet, särskilt bolaget ASML Holding (31 000 anställda globalt) som är enda bolaget i världen som producerar maskiner som kan göra de allra minsta halvledarna.

Konkurrenssnedvridningar uppkommer inte i första hand genom stödet till själva fabriken, eftersom den enligt föreslagna regelverket måste vara först i sitt slag i Europa och därmed inte kan konkurrera med en annan fabrik inom EU. Det sker snarare om ägaren/ägarna till fabriken även har annan ekonomisk verksamhet och kan utnyttja ekonomiska fördelar av stödet och en ny fabrik även på angränsande marknader. Det kan även ske genom att andra delar av värdekedjan eller FoUI i den medlemsstat där en ny anläggning etableras kan dra fördelar av närheten till en produktionsanläggning. Det kan även ske genom undanträngningseffekter av andra investeringar och/eller stöd till forskning och utveckling, samt att nyetableringar konkurreras ut eller helt uteblir.

Avslutande kommentar: utvecklingen av EU:s industripolitik

Förslaget om att på detta sätt öppna upp för mer stöd, men även nya byråkratiska processer och politisk styrning av reguljär marknadsmässig produktion lanseras när den politiska utvecklingen inom EU redan går mot mer intervention i marknadernas funktion. IPCEI-regelverket, som medger stora mängder statligt stöd till projekt inom olika bedömt strategiskt viktiga teknologier, utnyttjas i hög utsträckning och mängden statsstöd inom EU ökar.

En stor del av de nya policyförslagen innebär en minskad tilltro till marknadernas förmåga att på egen hand stimulera innovation, effektivitet och de optimala lösningarna för samhället, och att det i stället är nödvändigt att politiker och administratörer med skattebetalarnas pengar genomför riktade åtgärder av olika slag. Med tanke på den rådande utvecklingen är halvledarakten särskilt problematisk, eftersom den innebär ytterligare ett relevant steg mot mer reglering, administration och intervention, när det i stället behövs mer av frihandel, marknadsöppning, regelförenkling och breda satsningar på forskning och utveckling baserat på öppna utlysningar och konkurrens baserat på excellens.

Risken finns att halvledarakten blir en modell för hur andra viktiga insatsvaror också ska hanteras, nämligen att det behövs reglerad och subventionerad produktion inom EU.

Det finns en stark påverkan av ökad geopolitik/säkerhetspolitik som drivkraft för aktuell utveckling. Det är inte i första hand näringslivets roll att ta geo- och maktpolitiska hänsyn på det sätt som nationalstater eller sammanslutningar av sådana kan ta. Fokus för näringslivet är att skapa goda förutsättningar för dagens och morgondagens företag att verka och hur ökad konkurrenskraft bäst kan stimuleras. Ökade geopolitiska spänningar bör för övrigt hanteras främst genom ökad öppenhet och mer intensiv handel utifrån olika länders komparativa fördelar, för att uppnå ömsesidiga beroenden snarare än protektionism och strategier för ökad autonomi.

Slutligen talar den makroekonomiska utvecklingen mot ytterligare ökning av de offentliga utgifterna och en vidlyftig utgiftspolitik inom EU, t ex i form av selektiva stöd. Enligt siffror från Eurostat ökade den genomsnittliga inflationen i Euro-området från 5,9 procent i februari till 7,5 procent i mars. Inflationen drivs av ökade energikostnader, kostnader som sedan sprids ut i större delen av den övriga ekonomin. Detta samtidigt som många länder väljer att snabbt öka sina offentliga utgifter för det nationella försvaret, och att EU framgent behöver bedriva en restriktiv utgiftspolitik för att finansiera återbetalningen av den gemensamma upplåningen inom *Next Generation EU*. Allt detta talar för att åtgärder behöver riktas mot att bekämpa inflationen och inte att ytterligare öka de offentliga utgifterna, vilket också är en anledning att inte rättsligt öppna upp för medlemsstaterna att öka sådana utgifter.

Vid frågor på ovanstående, vänligen kontakta

Stefan Sagebro

Konkurrens och statsstöd

+46 8 553 43 101

stefan.sagebro@svensktnaringsliv.se